

EUROPESE
REKENKAMER

Verslag over de jaarrekening van het Agentschap van de Europese Unie voor cyberbeveiliging (Enisa) betreffende het begrotingsjaar 2019

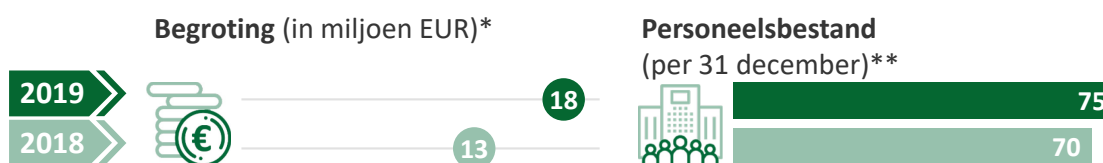
vergezeld van het antwoord van het Agentschap

Inleiding

01 Het Agentschap van de Europese Unie voor cyberbeveiliging (“het Agentschap” ofwel “Enisa”), gevestigd te Athene en Heraklion¹, werd opgericht bij Verordening (EG) nr. 460/2004 van het Europees Parlement en de Raad², die na diverse wijzigingen werd vervangen door Verordening (EU) nr. 2019/881³. De belangrijkste taak van het Agentschap is om in de hele Unie een hoog niveau van cyberbeveiliging tot stand te brengen, onder meer door de lidstaten, de instellingen, organen en instanties van de Unie actief te ondersteunen bij het verbeteren van de cyberbeveiliging. Enisa fungeert voor de instellingen, organen en instanties van de Unie, evenals voor andere betrokken belanghebbenden van de Unie, als referentiepunt voor advies en expertise op het gebied van cyberbeveiliging.

02 *Grafiek 1* bevat de belangrijkste cijfers met betrekking tot het Agentschap⁴.

Grafiek 1: De belangrijkste cijfers met betrekking tot het Agentschap

* De begrotingscijfers zijn gebaseerd op de totale betalingskredieten die tijdens het begrotingsjaar beschikbaar waren.

** Het personeelsbestand bestaat uit EU-ambtenaren, tijdelijke EU-functionarissen, arbeidscontractanten van de EU en gedetacheerde nationale deskundigen; uitzendkrachten en consultants vallen hier niet onder.

Bron: Geconsolideerde jaarrekening van de Europese Unie voor het begrotingsjaar 2018 en voorlopige geconsolideerde jaarrekening van de Europese Unie, begrotingsjaar 2019; personeelscijfers verstrekt door het Agentschap.

¹ Het operationele personeel van het Agentschap werd in maart 2013 naar Athene overgeplaatst.

² PB L 77 van 13.3.2004, blz. 1.

³ PB L 151 van 7.6.2019, blz. 15.

⁴ Meer informatie over de bevoegdheden en activiteiten van het Agentschap is te vinden op zijn website: www.enisa.europa.eu.

Toelichting bij de betrouwbaarheidsverklaring

03 De door de Rekenkamer gehanteerde controleaanpak omvat analytische controleprocedures, rechtstreekse toetsing van verrichtingen en een beoordeling van de essentiële controles van de toezicht- en controlesystemen van het Agentschap. Hierbij komt nog informatie uit het werk van andere controleurs alsmede een analyse van de door de leiding van het Agentschap verstrekte informatie.

De aan het Europees Parlement en de Raad voorgelegde betrouwbaarheidsverklaring van de Rekenkamer — verslag van de onafhankelijke controleur

Oordeel

04 Wij hebben het volgende gecontroleerd:

- a) de rekeningen van het Agentschap, die bestaan uit de financiële staten⁵ en de verslagen over de uitvoering van de begroting⁶ betreffende het per 31 december 2019 afgesloten begrotingsjaar, en
- b) de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen bij die rekeningen,

zoals voorgeschreven in artikel 287 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU).

Betrouwbaarheid van de rekeningen

Oordeel over de betrouwbaarheid van de rekeningen

05 Naar ons oordeel geven de rekeningen van het Agentschap over het op 31 december 2019 afgesloten begrotingsjaar op alle materiële punten een getrouw beeld van de financiële situatie van het Agentschap per 31 december

⁵ De financiële staten omvatten de balans en de staat van de financiële resultaten, het kasstroomoverzicht en het mutatieoverzicht van de nettoactiva, alsook een overzicht van de belangrijkste grondslagen voor financiële verslaglegging en andere toelichtingen.

⁶ De verslagen over de uitvoering van de begroting omvatten de verslagen die een samenvatting zijn van alle begrotingsverrichtingen en de bijbehorende toelichtingen.

2019, van de resultaten van zijn verrichtingen en kasstromen en van de veranderingen van de nettoactiva in het op die datum afgesloten begrotingsjaar, overeenkomstig zijn financieel reglement en de door de rekenplichtige van de Commissie vastgestelde boekhoudregels. Deze zijn gebaseerd op internationaal aanvaarde boekhoudnormen voor de overheidssector.

Wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen bij de rekeningen

Ontvangsten

Oordeel over de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende ontvangsten bij de rekeningen

06 Naar ons oordeel zijn de onderliggende ontvangsten bij de rekeningen betreffende het per 31 december 2019 afgesloten begrotingsjaar op alle materiële punten wettig en regelmatig.

Betalingen

Oordeel over de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende betalingen bij de rekeningen

07 Naar ons oordeel zijn de onderliggende betalingen bij de rekeningen betreffende het per 31 december 2019 afgesloten begrotingsjaar op alle materiële punten wettig en regelmatig.

Grondslag voor de oordelen

08 Wij verrichtten onze controle overeenkomstig de internationale controlestandaarden (ISA) en de regels inzake beroepsethiek van IFAC en de internationale standaarden van hoge controle-instanties (ISSAI) van INTOSAI. Onze verantwoordelijkheden volgens die standaarden worden nader beschreven in het onderdeel van ons verslag over de verantwoordelijkheden van de controleur. We zijn onafhankelijk, zoals voorgeschreven in de Ethische gedragscode voor professionele accountants (Code of Ethics for Professional Accountants) van de International Ethics Standards Board for Accountants ("IESBA Code") en de ethische vereisten die relevant zijn voor onze controle, en we hebben ons van onze andere ethische verantwoordelijkheden gekweten in overeenstemming met

deze vereisten en de IESBA Code. Wij achten de verkregen controle-informatie toereikend en geschikt als grondslag voor ons oordeel.

Verantwoordelijkheden van de leiding en de met governance belaste personen

09 Overeenkomstig de artikelen 310-325 van het VWEU en het financieel reglement van het Agentschap is de leiding verantwoordelijk voor het opstellen en weergeven van de rekeningen van het Agentschap op basis van de internationaal aanvaarde boekhoudnormen voor de overheidssector, alsmede voor de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen. Dit omvat het ontwerpen, invoeren en in stand houden van internebeheersingsmaatregelen die relevant zijn voor het opmaken en weergeven van financiële staten die geen afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten bevatten. De leiding dient er ook voor te zorgen dat de in de financiële staten weergegeven activiteiten, financiële verrichtingen en informatie in overeenstemming zijn met de officiële vereisten die voor deze financiële staten gelden. De leiding van het Agentschap draagt uiteindelijk de verantwoordelijkheid voor de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen bij de rekeningen.

10 Bij het opstellen van de rekeningen is de leiding verantwoordelijk voor het beoordelen van het vermogen van het Agentschap om zijn activiteiten voort te zetten. De leiding dient in voorkomend geval kwesties te melden die verband houden met de bedrijfscontinuïteit van het Agentschap en dient het boekhoudkundige continuïteitsbeginsel te hanteren, tenzij zij voornemens is om de entiteit te liquideren of om haar activiteiten stop te zetten, of als er geen realistisch alternatief bestaat.

11 Degenen die belast zijn met governance zijn verantwoordelijk voor de supervisie van het proces van financiële verslaglegging over het Agentschap.

De verantwoordelijkheden van de controleur voor de controle van de rekeningen en de onderliggende verrichtingen

12 Onze doelstellingen bestaan erin, redelijke zekerheid te verkrijgen over de vraag of de rekeningen van het Agentschap geen afwijkingen van materieel belang vertonen en of de onderliggende verrichtingen wettig en regelmatig zijn, alsmede op basis van onze controle het Europees Parlement en de Raad of andere betrokken kwijtingsautoriteiten een betrouwbaarheidsverklaring te verschaffen over de betrouwbaarheid van de rekeningen van het Agentschap en de wettigheid

en regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen. Redelijke zekerheid is een hoge mate van zekerheid, maar geen garantie dat bij een controle een bestaande materiële afwijking of niet-conformiteit altijd zal worden opgespoord. Deze kan voortkomen uit fraude of fouten en wordt van materieel belang geacht indien hiervan, afzonderlijk of geaggregeerd, redelijkerwijs zou kunnen worden verwacht dat deze invloed heeft op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze rekeningen nemen.

13 Voor de ontvangsten verifiëren wij de van de Commissie of samenwerkende landen ontvangen subsidies en beoordelen wij de procedures van het Agentschap voor het innen van vergoedingen en andere inkomsten, voor zover van toepassing.

14 Ten aanzien van de uitgaven onderzoeken wij betalingsverrichtingen wanneer de uitgaven zijn gedaan, geboekt en goedgekeurd. Dit onderzoek betreft alle soorten betalingen (inclusief die voor de verwerving van activa) behalve voorschotten op het moment waarop deze worden gedaan. Voorschotbetalingen worden onderzocht wanneer de ontvanger van de middelen het passende gebruik ervan aantoot en het Agentschap dit als rechtvaardiging accepteert door het afwickelen van de voorschotbetaling in hetzelfde jaar of later.

15 In overeenstemming met de ISA's en ISSAI's passen wij professionele oordeelsvorming toe en houden wij gedurende de hele controle een professioneel-kritische instelling. Daarnaast:

- identificeren en beoordelen we de risico's op afwijkingen van materieel belang in de rekeningen en op niet-conformiteit van materieel belang van de onderliggende verrichtingen met vereisten uit de wet- en regelgeving van de Europese Unie, hetzij door fraude, hetzij door fouten, ontwerpen we in het licht van die risico's controleprocedures en voeren we deze uit, en verkrijgen we controle-informatie die toereikend is en geschikt als grondslag voor onze oordelen. Het risico dat een afwijking of niet-conformiteit van materieel belang als gevolg van fraude niet wordt ontdekt is groter dan bij fouten, aangezien er bij fraude sprake kan zijn van collusie, vervalsing, opzettelijke omissies, verkeerde voorstellingen van zaken of het terzijde stellen van de internebeheersingsmaatregelen;
- verkrijgen we inzicht in de internebeheersingsmaatregelen die relevant zijn voor de controle om controleprocedures op te zetten die onder de gegeven omstandigheden adequaat zijn, maar niet om een oordeel uit te spreken over de doeltreffendheid van de internebeheersingsmaatregelen;
- beoordelen we de geschiktheid van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaglegging en van de redelijkheid van de boekhoudkundige

schattingen en de daarmee samenhangende informatieverschaffing door de leiding;

- o trekken we conclusies over de geschiktheid van de wijze waarop de leiding het continuïteitsbeginsel hanteert en, op basis van de verkregen controle-informatie, over het al dan niet bestaan van materiële onzekerheden die verband houden met gebeurtenissen of omstandigheden die mogelijk aanzienlijke twijfel doen rijzen over het vermogen van het Agentschap om zijn bedrijfsactiviteiten voort te zetten. Als we tot de conclusie komen dat er een materiële onzekerheid bestaat, zijn we verplicht in ons verslag als controleur de aandacht te vestigen op de gerelateerde informatie in de rekeningen of, indien de informatie ontoereikend is, ons oordeel aan te passen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die we hebben verkregen tot de datum van vaststelling van ons verslag als controleur. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een entiteit haar bedrijfsactiviteiten niet langer kan voortzetten;
- o evalueren we de algemene presentatie, structuur en inhoud van de rekeningen, met inbegrip van de toelichtingen, en beoordelen we of de rekeningen de onderliggende verrichtingen en gebeurtenissen zodanig weergeven dat een getrouw beeld ontstaat;
- o verkrijgen we voldoende passende controle-informatie met betrekking tot de financiële informatie van het Agentschap om een oordeel te formuleren over de rekeningen en de onderliggende verrichtingen. Wij zijn verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de controle. We blijven als enige verantwoordelijk voor ons controleoordeel;
- o hebben we in voorkomend geval rekening gehouden met de controlewerkzaamheden die de onafhankelijke extern controleur heeft verricht ten aanzien van de rekeningen van het Agentschap, zoals bepaald in artikel 70, lid 6, van het Financieel Reglement van de EU.

Wij communiceren met de leiding onder meer over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over significante controlebevindingen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de internebeheersingsmaatregelen die we tijdens onze controle constateren. We bepalen welke van de punten die we met het Agentschap hebben besproken, het belangrijkste waren bij de controle van de rekeningen over de huidige periode en dus de essentiële controleaangelegenheden vormen. Wij beschrijven deze aangelegenheden in ons verslag als controleur, tenzij openbaarmaking ervan verboden is op grond van de wet- en regelgeving of we, in zeer uitzonderlijke omstandigheden, besluiten dat een aangelegenheid niet in ons verslag moet worden opgenomen omdat redelijkerwijs te verwachten is dat de negatieve gevolgen daarvan zwaarder

wegen dan de voordelen van een dergelijke mededeling voor het algemeen belang.

16 De hiernavolgende opmerkingen doen niets af aan het oordeel van de Rekenkamer.

Opmerkingen over de wettigheid en regelmatigheid van de verrichtingen

17 Wij constateerden een aantal tekortkomingen in de gecontroleerde openbare aanbestedingsprocedures van het Agentschap. In drie van de vier gecontroleerde gevallen merkten wij op dat er sprake was van een overlapping tussen de selectie- en de gunningscriteria. Het ontbreken van een duidelijke scheiding tussen beide betekent een procedurele tekortkoming die het Agentschap blootstelt aan het risico dat de aanbestedingsprocedure wordt geannuleerd wanneer een geschil ontstaat. Bovendien nam het Enisa in drie van de vier gevallen niet de in het Financieel Reglement vastgestelde termijnen in acht voor de publicatie van het gunningsbericht in het Publicatieblad. Deze interne tekortkoming doet afbreuk aan de transparantie van de aanbestedingsprocedure⁷.

18 In twee van de vier door ons gecontroleerde kaderovereenkomsten voor diensten was het prijscriterium uitsluitend gebaseerd op de dagtarieven die voor elke categorie van in te schakelen deskundigen in rekening werden gebracht. Andere kwalitatieve en kwantitatieve criteria waren niet opgenomen in het bestek op basis van verschillende scenario's (bijv. de te volgen specifieke aanpak en het aantal mensdagen per categorie vereiste deskundigen). Doordat het bestek geen precieze informatie verschaft (over de methode voor het vergelijken van de financiële offertes op basis van scenario's) ontstaat het risico dat de overeenkomst(en) niet de meest economische uitvoering van de betreffende projecten zal/zullen garanderen.

Opmerkingen over goed financieel beheer

19 Bij drie gecontroleerde aanbestedingen constateerden wij dat het Agentschap een selectiecriterium in het bestek had opgenomen dat verband houdt met de minimale gemiddelde jaaromzet van de inschrijver. Een dergelijk criterium is

⁷ Artikelen 38 en 163 FR en punten 2.3, 2.4, 3.2 en 3.3 Bijlage 1 FR.

toegestaan in het kader van het Financieel Reglement⁸: het doel hiervan is, te waarborgen dat inschrijvers de mogelijkheid hebben om de overeenkomst daadwerkelijk volledig uit te voeren, en te voorkomen dat contractanten in financieel opzicht te afhankelijk worden van het Agentschap. Het Agentschap had echter een minimale waarde vastgesteld die te laag was. Als drempel had het Agentschap een vast bedrag van 50 000 EUR voor elk van de drie overeenkomsten vastgesteld, ongeacht de waarde en reikwijdte van de overeenkomst. Het Agentschap had niet beoordeeld of deze waarde het risico in verband met de daadwerkelijke uitvoering van de overeenkomst zou beperken, alsmede het risico dat inherent is aan de financiële afhankelijkheid van de contractant jegens Enisa.

20 Het Enisa zet uitzendkrachten in ter ondersteuning van de uitvoering van enkele van zijn taken. Hiertoe heeft het een kaderovereenkomst met een uitzendbureau gesloten. In december 2019 had het Enisa naast zijn eigen 75 personeelsleden 30 uitzendkrachten in actieve dienst. In december 2018 had het er 15. Het cijfer met betrekking tot 2019 – 29 % van het totale werkelijke personeelsbestand – betekent een significante stijging ten opzichte van het voorgaande jaar. Het wijst erop dat het Agentschap afhankelijker is geworden van uitzendkrachten. Deze worden ingezet op tal van gebieden waarop het Agentschap actief is, zoals juridische zaken en aanwerving, faciliteiten, financiën en aanbesteding, veiligheid en standaardisering, operationele veiligheid en personeelszaken. Het Enisa betaalde voor deze diensten gedurende 2019 ongeveer 923 000 EUR (d.w.z. 5,6 % van de begroting).

21 Bovendien gelden er specifieke wettelijke bepalingen voor de inzet van uitzendkrachten. Voor uitzendbureaus en de inlenende ondernemingen gelden verschillende verplichtingen. Overeenkomstig Richtlijn 2008/104/EG en enkele bepalingen van de Griekse arbeidswet nr. 4052/2012 moeten uitzendkrachten dezelfde arbeidsvoorwaarden hebben als eigen personeelsleden. De overeenkomst tussen het Enisa en het uitzendbureau bevat niet de arbeidsvoorwaarden waarmee wordt gerechtvaardigd in welke categorie de uitzendkracht wordt ingehuurd. Uitzendkrachten profiteren ook niet van dezelfde sociale voorzieningen als de werknemers van het Enisa. Aangezien bij het Hof van Justitie (HvJ-EU) momenteel echter een zaak aanhangig is met betrekking tot de toepassing van

⁸ Bijlage 1, paragraaf 19.1 van het Financieel Reglement: "... bedraagt de minimumjaaromzet die van de ondernemers kan worden verlangd maximaal twee keer de geraamde waarde van de overeenkomst, behalve in naar behoren gemotiveerde omstandigheden die verband houden met de aard van de aankoop en die door de aanbestedende dienst in de aanbestedingsstukken worden toegelicht."

Richtlijn 2008/104/EG van het Europees Parlement en de Raad⁹ betreffende uitzendarbeid bij EU-agentschappen, zal de Rekenkamer zich onthouden van opmerkingen over de regelmatigheid van de aanpak van deze kwestie door het Agentschap totdat het HvJ-EU een definitieve uitspraak heeft gedaan in deze zaak.

Follow-up van de opmerkingen van voorgaande jaren

22 De *bijlage* bevat een overzicht van de maatregelen die zijn getroffen naar aanleiding van de opmerkingen van de Rekenkamer van voorgaande jaren.

Dit verslag werd door kamer IV onder leiding van de heer Alex Brenninkmeijer, lid van de Rekenkamer, te Luxemburg vastgesteld op 22 september 2020.

Voor de Rekenkamer

Klaus-Heiner Lehne

President

⁹ PB L 327 van 5.12.2008, blz. 9.

Bijlage — Follow-up van de opmerkingen van voorgaande jaren

Jaar	Opmerkingen van de Rekenkamer	Maatregelen die zijn getroffen naar aanleiding van de opmerkingen van de Rekenkamer (Afgerond / Loopt nog / Nog af te handelen / N.v.t.)
2015	Het Agentschap is van plan om administratieve medewerkers naar Athene over te plaatsen, terwijl de oprichtingsverordening van het Agentschap bepaalt dat administratief personeel van het Agentschap in Heraklion gevestigd moet zijn.	Afgerond
2016	Het Agentschap plaatste acht personeelsleden over naar Athene, waarmee het aantal personeelsleden in Heraklion terugliep tot veertien (volgens het Enisa was dit aantal eind 2019 verder teruggelopen tot zeven). Een verdere verlaging van de kosten is waarschijnlijk mogelijk indien alle personeelsleden op één centrale locatie zouden worden ondergebracht.	Afgerond
2017	Het Agentschap publiceert kennisgevingen van vacatures op zijn eigen website en op sociale media, maar niet op de website van het Europees Bureau voor personeelsselectie (EPSO).	Afgerond

Jaar	Opmerkingen van de Rekenkamer	Maatregelen die zijn getroffen naar aanleiding van de opmerkingen van de Rekenkamer (Afgerond / Loopt nog / Nog af te handelen / N.v.t.)
2017	Het Agentschap heeft geen uitgebreide analyse gemaakt van de impact die de terugtrekking van het Verenigd Koninkrijk uit de Europese Unie zal hebben.	Afgerond
2018	Het Agentschap had geen beleid inzake gevoelige posten in het kader waarvan gevoelige functies zouden worden vastgesteld, deze actueel zouden worden gehouden en passende maatregelen zouden worden vastgesteld om het risico van gevestigde belangen te beperken. Dit was niet in overeenstemming met de internecontrole-normen van het Agentschap. Het Agentschap moet beleid inzake gevoelige posten vaststellen en ten uitvoer leggen.	Nog af te handelen

Antwoord van het Agentschap

18. Enisa verwelkomt deze bevinding, aangezien zij bijdraagt tot de verdere optimalisering van zijn interne procedures en er zo meer zekerheid ontstaat over de naleving van de voorschriften op het gebied van overheidsopdrachten. Meer bepaald is het prijscriterium inmiddels herbeoordeeld en zal bij relevante toekomstige aanbestedingen ten volle rekening worden gehouden met de opmerking van de Rekenkamer.

19. Enisa neemt met instemming kennis van deze bevinding en heeft inmiddels passende actie ondernomen door de vereiste gemiddelde minimumjaaronzet voor al zijn toekomstige aanbestedingen vast te stellen op 100 % van de geraamde jaarlijkse waarde van de overeenkomst.

20. Enisa maakt bij enkele van zijn taken inderdaad gebruik van uitzendkrachten om zijn jaarlijkse werkprogramma volledig ten uitvoer te leggen. Dit gebeurt echter alleen in het geval van onvervulde vacatures en hoge werkdruk.

Om de risico's in verband met vacatures te beperken, heeft Enisa zijn aanwervingsstrategie opnieuw bezien. Het Agentschap heeft twee gecombineerde kennisgevingen van vacature gepubliceerd, respectievelijk voor tijdelijk functionarissen en voor arbeidscontractanten. Deze zullen waarschijnlijk zorgen voor veel nieuwe medewerkers, die het personeelsbestand grotendeels op het niveau zullen brengen dat in het kader van de cyberbeveiligingsverordening nodig is. Het Agentschap heeft ook goede vorderingen gemaakt met het aantrekken van een gediversifieerde groep van gedetacheerde nationale deskundigen, waardoor de achterstand op dit vlak verder is afgenomen. Het Agentschap zal zo naar verwachting veel minder afhankelijk zijn van uitzendkrachten. Het zal evenwel noodzakelijk blijven van de diensten van uitzendkrachten gebruik te maken, met name waar de vraag momenteel groot is.

21. Wat de arbeidsvoorwaarden en voordelen betreft, heeft het Agentschap de basisarbeidsvoorwaarden bijgewerkt om de categorie te rechtvaardigen op grond waarvan een uitzendkracht wordt ingezet (onder meer door een taakomschrijving toe te voegen aan de overeenkomst). Enisa heeft ook de bescheiden bovenwettelijke voordelen herzien, evenals de personeelscategorieën waarvoor deze gelden, om ervoor te zorgen dat uitzendkrachten dezelfde arbeidsvoorwaarden genieten als rechtstreeks in dienst genomen werknemers.

Met de hierboven genoemde aanpak in reactie op de aanbevelingen van de Rekenkamer zal het Agentschap waarschijnlijk een redelijk aantrekkelijke plaats blijven om te werken, eventuele juridische bezwaren van zijn uitzendkrachten kunnen

wegnemen en zijn besluit om zijn kredieten dienovereenkomstig aan te wenden naar behoren kunnen motiveren.

AUTEURSRECHT

© Europese Unie, 2020.

Het beleid van de Europese Rekenkamer (ERK) inzake hergebruik is geregeld bij [Besluit nr. 6-2019 van de Europese Rekenkamer](#) over het opendatabeleid en het hergebruik van documenten.

Tenzij anders aangegeven (bijv. in afzonderlijke auteursrechtelijke mededelingen), wordt voor inhoud van de ERK die eigendom is van de EU een licentie verleend in het kader van de [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\)-licentie](#). Dit betekent dat hergebruik is toegestaan mits de bron correct wordt vermeld en wijzigingen worden aangegeven. De hergebruiker mag de oorspronkelijke betekenis of boodschap van de documenten niet wijzigen. De ERK is niet aansprakelijk voor mogelijke gevolgen van hergebruik.

U dient aanvullende rechten te verwerven indien specifieke inhoud personen herkenbaar in beeld brengt, bijvoorbeeld op foto's van personeelsleden van de ERK, of werken van derden bevat. Indien toestemming wordt verkregen, wordt hiermee de bovengenoemde algemene toestemming opgeheven en zullen beperkingen van het gebruik daarin duidelijk worden aangegeven.

Wilt u inhoud gebruiken of reproduceren die geen eigendom van de EU is, dan dient u de houders van het auteursrecht mogelijk rechtstreeks om toestemming te vragen.

Software of documenten waarop industriële-eigendomsrechten rusten, zoals octrooien, handelsmerken, geregistreerde ontwerpen, logo's en namen, zijn uitgesloten van het beleid van de ERK inzake hergebruik; hiervoor wordt u ook geen licentie verleend.

De groep institutionele websites van de Europese Unie met de domeinnaam "europa.eu" bevat links naar sites van derden. Aangezien de ERK geen controle heeft over deze sites, wordt u aangeraden kennis te nemen van hun privacy- en auteursrechtbeleid.

Gebruik van het logo van de Europese Rekenkamer

Het logo van de Europese Rekenkamer mag niet worden gebruikt zonder voorafgaande toestemming van de Europese Rekenkamer.